એક્સટર્નલ બીમ રેડિયેશન થેરાપી

એક્સટર્નલ બીમ રેડિયેશન થેરાપી શરીરના ચોક્કસ ભાગ પર રેડિયેશન નિર્દેશિત કરવા માટે મશીનનો ઉપયોગ કરે છે. મોટાભાગના લોકોને દિવસમાં એક વાર, અઠવાડિયામાં પાંચ દિવસ, ઘણા અઠવાડિયા સુધી ટૂંકી સારવાર મળે છે. તે સેશન દરમિયાન દુખાવારહિત છે અને તમને રેડિયોએક્ટિવ બનાવતું નથી.

સરળ સમજૂતી

આ પાનું એવા લોકો માટે છે જેઓ એક્સટર્નલ બીમ રેડિયેશન થેરાપી શરૂ કરવાના છે, અને તેમને સાથ આપનારા લોકો માટે. તે સમજાવે છે કે સારવાર શું છે, દરેક મુલાકાત કેવી હોય છે, અને તમારી ટીમને ક્યારે કૉલ કરવો.

એક્સટર્નલ બીમ રેડિયેશન થેરાપી એક મશીનમાંથી આવે છે જે તમારા કેન્સર પર રેડિયેશન નિર્દેશિત કરે છે. તે એક સ્થાનિક સારવાર છે, જેનો અર્થ છે કે તે તમારા શરીરના ચોક્કસ ભાગની સારવાર કરે છે. ઉદાહરણ તરીકે, જો તમને ફેફસાનું કેન્સર હોય, તો તમને ફક્ત તમારી છાતી પર રેડિયેશન મળશે, તમારા આખા શરીર પર નહીં.

તેનો ઉપયોગ ઘણા પ્રકારના કેન્સરની સારવાર માટે થાય છે.

રેડિયેશન તમારા શરીરની બહારના મશીનમાંથી આવે છે અને કાળજીપૂર્વક કેન્સર પર નિર્દેશિત કરવામાં આવે છે.

તે કેન્સરને કેવી રીતે લક્ષ્ય બનાવે છે

એક્સટર્નલ બીમ રેડિયેશન થેરાપીના ઘણા પ્રકારો છે, પરંતુ તે બધા એક ધ્યેય શેર કરે છે: આસપાસના સ્વસ્થ પેશીને બચાવતી વખતે ટ્યુમરને સૌથી વધુ નિર્ધારિત ડોઝ રેડિયેશન પહોંચાડવું. દરેક પ્રકાર ટ્યુમરની ઇમેજનો અભ્યાસ કરવા અને શક્ય તેટલો ચોક્કસ ડોઝ અને માર્ગ ગણવા માટે કમ્પ્યુટરનો ઉપયોગ કરે છે.

કેટલાક સામાન્ય પ્રકારોમાં 3-D કન્ફોર્મલ રેડિયેશન થેરાપીનો સમાવેશ થાય છે, જે ઘણી દિશાઓથી ટ્યુમરને બીમ આકાર આપે છે, અને ઇન્ટેન્સિટી-મોડ્યુલેટેડ રેડિયેશન થેરાપી (IMRT), જે ઘણા નાના બીમનો ઉપયોગ કરે છે અને તેમની શક્તિ બદલી શકે છે. ઇમેજ-ગાઇડેડ રેડિયેશન થેરાપી (IGRT) ટ્યુમરના કદ અને સ્થાનમાં ફેરફારો માટે સમાયોજિત કરવા સારવાર દરમિયાન સ્કેનનો ઉપયોગ કરે છે. અન્ય અભિગમો, જેમ કે સ્ટીરિયોટેક્ટિક રેડિયોસર્જરી, સ્પષ્ટ રીતે વ્યાખ્યાયિત ધાર ધરાવતા નાના ટ્યુમર પર ઉચ્ચ-ઊર્જા બીમ કેન્દ્રિત કરે છે.

તમારી પ્રથમ સારવાર પહેલાં શું થાય છે

તમે શરૂ કરો તે પહેલાં તમારા ડૉક્ટર અથવા નર્સ સાથે 1- થી 2-કલાકની મીટિંગ થશે. તમારી શારીરિક તપાસ થશે, તમારા તબીબી ઇતિહાસ વિશે વાત થશે, અને કદાચ ઇમેજિંગ ટેસ્ટ થશે. તમારી ટીમ સારવાર, તેના ફાયદા અને આડઅસર, અને તમારી જાતની સંભાળ કેવી રીતે રાખવી તેની ચર્ચા કરશે. પછી તમે તે કરાવવું કે નહીં તે પસંદ કરી શકો છો.

જો તમે આગળ વધવાનું નક્કી કરો, તો તમારે સિમ્યુલેશન નામનું પ્લાનિંગ સેશન થશે. સિમ્યુલેશન દરમિયાન:

- એક રેડિયેશન ઓન્કોલોજિસ્ટ અને રેડિયેશન થેરાપિસ્ટ તમારો સારવાર વિસ્તાર શોધી કાઢે છે જ્યારે તમે ખૂબ સ્થિર સૂઈ રહો છો અને x-ray અથવા સ્કેન કરાવો છો.
- થેરાપિસ્ટ વિસ્તારને ચિહ્નિત કરવા માટે તમારી ત્વચા પર રંગીન શાહીના નાના ટપકાં ટેટૂ કરી શકે છે અથવા દોરી શકે છે. આ ખાતરી કરવામાં મદદ કરે છે કે તમે દરેક સારવાર માટે બરાબર એ જ સ્થિતિમાં છો. ટેટૂ કરેલા ટપકાં એક ફ્રેકલના કદ જેટલા હોય છે અને

કાયમી હોય છે; શાહીના નિશાન સમય જતાં ઝાંખા પડે છે.

- સારવાર દરમિયાન તમને હલતા અટકાવવા માટે બોડી મોલ્ડ બનાવી શકાય છે. જો તમને માથા અને ગરદન પર રેડિયેશન મળી રહ્યું છે, તો તમારા માથાને સ્થિર રાખતો માસ્ક તમારા માટે ફિટ કરવામાં આવી શકે છે.

સારવાર સેશન કેવું હોય છે

મોટાભાગના લોકોને એક્સટર્નલ બીમ રેડિયેશન થેરાપી આઉટપેશન્ટ તરીકે મળે છે, જેનો અર્થ છે કે તમે રાત્રે રોકાતા નથી.

દરેક સેશનમાં, તમે ગાઉન પહેરી શકો છો, પછી સારવારના ટેબલ પર સૂઈ શકો છો અથવા ખાસ ખુરશીમાં બેસી શકો છો. રૂમ ઠંડો હશે. તમે હાનિકારક રંગીન લાઇટ જોઈ શકો છો જે થેરાપિસ્ટને તમને સ્થાન આપવામાં મદદ કરે છે. તમારે ખૂબ સ્થિર રહેવાની જરૂર પડશે જેથી રેડિયેશન દરેક વખતે બરાબર એ જ જગ્યાએ જાય. રેડિયેશન પોતે લગભગ 1 થી 5 મિનિટ લે છે, અને તમે સામાન્ય રીતે શ્વાસ લઈ શકો છો.

રેડિયેશન થેરાપિસ્ટ સારવાર શરૂ થાય તે પહેલાં જ રૂમ છોડે છે અને નજીકથી મશીનને નિયંત્રિત કરે છે. તેઓ તમને સ્ક્રીન પર અથવા બારીમાંથી જુએ છે અને સ્પીકર દ્વારા તમારી સાથે વાત કરે છે. જો તમને બીમાર અથવા અસ્વસ્થ લાગે તો તેમને જણાવો — તેઓ કોઈપણ સમયે મશીન બંધ કરી શકે છે. તમે મશીનને હલતું સાંભળશો અને જોશો, પરંતુ તમને રેડિયેશન અનુભવાશે નહીં, સંભળાશે નહીં, દેખાશે નહીં, અથવા સૂંઘાશે નહીં. મોટાભાગની મુલાકાતો 30 મિનિટથી એક કલાક ચાલે છે, જેમાંનો મોટાભાગનો સમય તમને સ્થિતિમાં લાવવામાં પસાર થાય છે.

કેટલી વાર અને કેટલા સમય માટે

મોટાભાગના લોકોને દિવસમાં એક વાર, અઠવાડિયામાં પાંચ દિવસ, સોમવારથી શુક્રવાર સુધી સારવાર મળે છે. સ્વસ્થ કોષોને સાજા થવા દેવા અને રેડિયેશનને વધુ અસરકારક બનાવવા માટે રેડિયેશન સારવારોની શ્રેણીમાં આપવામાં આવે છે. તમારી પ્રથમ સારવારથી છેલ્લી સુધીના ગાળાને સારવારનો કોર્સ કહેવાય છે. તમને કેટલા અઠવાડિયા જોઈએ છે તે કેન્સરના પ્રકાર, સારવારના ધ્યેય, રેડિયેશન ડોઝ, અને શેડ્યૂલ પર આધારિત છે.

તે તમને રેડિયોએક્ટિવ બનાવશે નહીં

લોકો ઘણીવાર વિચારે છે કે શું તેઓ સારવાર દરમિયાન રેડિયોએક્ટિવ બનશે. એક્સટર્નલ બીમ રેડિયેશન થેરાપી તમને રેડિયોએક્ટિવ બનાવશે નહીં. તમે સુરક્ષિત રીતે અન્ય લોકોની આસપાસ રહી શકો છો, ગર્ભવતી મહિલાઓ, બાળકો, અને નાના બાળકો સહિત.

ક્યારે વહેલી મદદ મેળવવી

રેડિયેશન પોતે દુખાવારહિત છે, પરંતુ સેશન વચ્ચે સારવાર કરાયેલ વિસ્તાર પર નજર રાખવાની જરૂર છે.

- **તે જ દિવસે તમારી કેર ટીમને કૉલ કરો જો** સારવાર કરાયેલ ત્વચામાં ફોલ્લા થાય, ઝરે, અથવા ખુલીને કાચો ઘા બની જાય. NCI આને ભેજવાળી પ્રતિક્રિયા (cancer.gov/about-cancer/treatment/side-effects/skin-nail-changes) કહે છે, અને જો તેને છોડી દેવામાં આવે તો તેમાં ચેપ લાગી શકે છે.
- **તરત જ તમારી કેર ટીમને કૉલ કરો જો** તમારું તાપમાન 100.4°F (38°C) અથવા વધારે થાય, અથવા તમને ધ્રુજારી સાથે ઠંડી લાગે. MedlinePlus કહે છે કે કેન્સરની સારવાર દરમિયાન ચેપ લાગવો એ કટોકટી છે (medlineplus.gov/ency/patientinstructions/000913.htm), અને તરત જ તમારા પ્રોવાઇડરનો સંપર્ક કરવો જોઈએ. તમારી ટીમનો તાત્કાલિક (અર્જન્ટ) નંબર વાપરો. કટોકટીમાં 911 પર કૉલ કરો અથવા ઇમરજન્સી રૂમમાં જાઓ. તમારી ટીમે કહ્યું ન હોય ત્યાં સુધી પહેલાં તાવ ઘટાડતી દવા ન લો.
- **તરત જ તમારી કેર ટીમને કૉલ કરો જો** તમને છાતી અથવા ગળા પર રેડિયેશન મળી રહ્યું છે અને ગળવામાં એટલો દુખાવો થાય છે કે તમે પી શકતા નથી, અથવા તમે પ્રવાહી પેટમાં ટકાવી શકતા નથી.

- **એક-બે દિવસમાં તમારી કેર ટીમને કૉલ કરો જો** ત્વચા લાલ, ઘાટી, ખંજવાળવાળી, સોજાવાળી, ફ્લેકી, અથવા પોપડાવાળી બને, અથવા જો નવો ઝાડો, પેશાબમાં બળતરા, અથવા માથાનો દુખાવો શરૂ થાય. જો તમને એપોઇન્ટમેન્ટમાં પહોંચવામાં તકલીફ પડી રહી હોય તો પણ કૉલ કરો.

વિશ્વસનીય સ્રોત પર આધારિત

આ National Cancer Institute પર આધારિત શૈક્ષણિક સામગ્રીનો સરળ ભાષામાં અનુવાદ છે. સંપૂર્ણ અને અદ્યતન માહિતી માટે કૃપા કરીને મૂળ સ્રોત વાંચો. ફક્ત શૈક્ષણિક માહિતી — તબીબી સલાહ નથી. હંમેશા તમારી પોતાની કેર ટીમ સાથે વાત કરો.

National Cancer Institute: cancer.gov/about-cancer/treatment/types/radiation-therapy/external-beam

અપડેટ કર્યું: 2026-09-29

તમને મફત દુભાષિયો મેળવવાનો અધિકાર છે. યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં જે હોસ્પિટલો અને ક્લિનિકો ફેડરલ ભંડોળ મેળવે છે, તેમણે તમને કોઈ ખર્ચ વિના લાયક દુભાષિયો આપવો જ પડે છે. તમે રિસેપ્શન પર અથવા તમારી એપોઇન્ટમેન્ટ પહેલાં દુભાષિયો માંગી શકો છો. તમારા માટે ભાષાંતર કરવા તમારે પરિવારના સભ્ય કે બાળકને સાથે લાવવાની જરૂર નથી.

ઓનલાઇન: cancerexplained.org/languages/gu/external-beam-radiation-therapy

cancerexplained.org પરના અંગ્રેજી લેખમાંથી અનુવાદિત. સ્રોત સાથે ચકાસાયેલું સંસ્કરણ અંગ્રેજી સંસ્કરણ છે.

Educational information only, not medical advice. An AI-assisted editorial system helped prepare this page. No named medical reviewer has reviewed it unless one is listed.

કોઈ ફેરફાર વિના મફતમાં છાપી, નકલ કરી અને શેર કરી શકાય છે. પરવાનગીની જરૂર નથી. કૃપા કરીને તબીબી સામગ્રીમાં ફેરફાર કરશો નહીં. સંદર્ભ: cancerexplained.org. શૈક્ષણિક માહિતી, તબીબી સલાહ નથી.